

In memoriam Algimantas AMBRAZEVIČIUS (1934–2010)

Eidamas 76-uosius metus po sunkios ir ilgos ligos 2010 m. liepos 11 d. mirė profesorius habilituotas daktaras, buvęs ilgametis Lietuvos energetikos instituto laboratorijos vadovas, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos profesorius **Algimantas AMBRAZEVIČIUS**.

A. Ambrazevičius gimė 1934 m. kovo 15 d. Kaune. Baigęs sidabro medaliu Kauno 6-ąją gimnaziją, 1950 m. įstojo į Kauno universiteto, vėliau Kauno politechnikos instituto, Mechanikos fakultetą studijuoti pramonės šiluminę energetiką. Būdamas nepaprastai energingas, žingeidus, kruopštus ir pilnas polėkių studentas, 1955 m. su pagyrimu baigė studijas ir įstojo į Lietuvos MA Fizikos-technikos instituto aspirantūrą, čia instituto Bendrosios energetikos laboratorijoje ir žengė pirmuosius mokslo tyrimo darbų žingsnius, vėliau įtemptai dirbo šviesaus atminimo prof. A. Žukausko 1956 m. įkurtoje Šiluminės technikos laboratorijoje. 1960 m. KPI Mokslinėje taryboje apgynė technikos kandidato disertaciją, kurioje išnagrinėjo išilgai aptekamos plokštės šilumos atidavimą – tai buvo pirmoji disertacija šiluminės fizikos srityje.

Kitas labai svarbus tyrimų-darbų etapas – tai aukštatemperatūre šiluminė fizika. Čia kuriant magnetohidrodinaminius generatorius (MHDG) buvo pradėti įvairių medžiagų ir šilumos mainų tyrimai esant aukštoms srautų temperatūroms. Sutelkė jaunų mokslininkų grupę, kuri jam vadovaujant 1965 m. sukūrė dujų aukštatemperatūrį dinaminį kontūrą su pirmuoju 300 kW galios plazmotronu šilumos mainų procesams tirti. Aukštos temperatūros srautų laboratorijoje, kuriai vadovavo iki 1989 m., buvo sumontuoti galingi elektros įrengimai, dujų aušinimo ūkis, sukurtas 2 MW galios plazmotronas. Sukūrė metodiką, pagrįstą formulėmis šilumos mainams ir grūdinimo greičiui aukštos temperatūros (iki 5000 °C) dviatomų dujų srautuose (iki 1000 m/s) skaičiuoti, taikomą kosmonautikoje, lazerinėje raketinėje technikoje, plazmocheminėje technologijoje, azoto trąšų plazmocheminės gamybos elektros pagalba iš oro teorinius bei technologinius pagrindus. Nuo 1995 m. nagrinėjo ateities transporto energetiką, mokslines ir technines problemas.

1972 m. prof. A. Ambrazevičius paskelbė monografiją *Šilumos mainai aukštos temperatūros dujų sraute (Šiluminė fizika, t. 4)*. Tuo metu ypač susidomėta šilumos mainų tyrimais plazmochemijos srityje.

A. Ambrazevičius plėtojo intensyvaus dujų aušinimo tyrimus plazminiu būdu iš oro gaminant silpną azoto rūgštį. 1983 m. parengė monografiją *Šilumos mainai grūdinant dujas (Šiluminė fizika, t. 15)*, kuri buvo Baltarusijos MA Branduolinės energetikos institute 1984 m. apgintos daktaro disertacijos pagrindas.

1989–1992 m. A. Ambrazevičius dirbo įvairiose Lietuvos mokslo ir energetikos institucijose. 1991–2004 m. Vilniaus Gedimino technikos universiteto Automobilių transporto katedros profesorius ir lygiagrečiai iki 2008 m. Lietuvos karo akademijos Inžinierinės vadybos katedros profesorius. 1991 m. A. Ambrazevičiui suteiktas profesoriaus mokslinis vardas. Jam vadovaujant apgintos 6 daktaro disertacijos.

Prof. A. Ambrazevičius vienas ir su bendraautoriais paskelbė apie 500 mokslinių, mokslo ir technikos populiarinimo straipsnių įvairiuose leidiniuose. Jo pranešimai, apžvalgos skaitytos konferencijose, simpoziumuose, vykusiuose daugelyje pasaulio šalių. Nemažai straipsnių išversta į anglų kalbą. Jis buvo 16 išradimų autorius, aktyvus daugelio mokslinių tarybų narys, didelio pluošto populiarių straipsnių energetikos, šiluminės fizikos ir plazmochemijos, transporto energetikos klausimais autorius.

Prof. A. Ambrazevičiui (su kitais) 1984 m. paskirta Lietuvos mokslo ir technikos premija už darbus aukštos temperatūros dujų srautų tyrimų srityje. Parengė keletą mokymo priemonių – paskaitų ciklą studentams. Pažymėtinas bibliografinis leidinys *A. Ambrazevičius. Darbai Lietuvai 1960–2004 m.*, kuriame sutelkti visi autoriaus paskelbtieji minėtame laikotarpyje darbai, pateikiama dalinė analizė, svarba ir kryptingumas. Jis pasižymėjo nepaprastu atkaklumu, darbštumu, interesų įvairove, visa tai jį lydėjo iki paskutinių gyvenimo valandų.

Lietuvos energetikos instituto kolektyvas, mokiniai reiškia nuoširdžiausią užuojautą velionio šeimai, sūnums Aidui ir Rychiui, artimiesiems dėl šios skaudžios netekties.

Energetikos alternatyvos viešajame sektoriuje – Darnios energetikos strategija kaip regiono vystymo galimybė

Tarptautinio PEA projekto vykdytojų pradinis susitikimas Vokietijoje, Wittenberge

Nuo 2010 m. Lietuvos energetikos instituto Efektyvaus energijos naudojimo tyrimų ir informacijos centras bei Atsinaujinančių energijos šaltinių laboratorija kartu su 21 partneriu iš 6 Baltijos jūros regiono šalių (Vokietijos, Estijos, Lietuvos, Latvijos, Lenkijos ir Suomijos) vykdo tarptautinį projektą „Energetikos alternatyvos viešajame sektoriuje – Darnios energetikos strategija kaip regiono vystymo galimybė“, sutrumpintai PEA (*Public Energy Alternatives – Sustainable Energy Strategies as a Chance for Regional Development*). Projektas vykdomas pagal „BSR Interreg IV B 2007–2013“ programą. Be Lietuvos energetikos instituto, vykdamas projektą, su savo atskirais biudžetais dalyvauja dar 4 Lietuvos institucijos: VšĮ Ignalinos atominės elektrinės regiono plėtros agentūra, Ignalinos rajono savivaldybės administracija, Visagino savivaldybės administracija bei Zarasų rajono savivaldybės administracija. Projekto trukmė 3 metai. Projektą iš dalies finansuoja Europos Sąjunga (Europos regionų vystymo fondas). Projekto tikslas – skatinti regionų išvystymą gerinant jų energetinę būklę, įgyvendinant energijos taupymo ir efektyvaus energijos naudojimo uždavinius. Projektą bendrai vykdo 11 visuomeninės valdžios organų, 7 mokslinės institucijos bei 3 partneriai, įgyvendinantys pagrindinius projekto tikslus, taikant trigubo „spiralinio“ bendradarbiavimo principą kaupiant bei pasidalijant žiniomis ir patirtimi iš skirtingų horizontalaus ir vertikalios lygių. PEA tikslas yra sukaupti, įgyvendinti pažangias energetikos technologijas bei pasikeisti jomis tarpusavyje perteikiant įgytą patirtį visam Baltijos jūros šalių regionui (BSR). Tam tikslui bus sukurti nauji mokymo moduliai su energetika susijusiam vadovaujančiam ir vykdančiam personalui, įpareigotiems įgyvendinti ir toliau vystyti regioninę strategiją bei prie-

mones. Visa veikla bus periodiškai vertinama, taip užtikrinant aukštą rezultatų ir darbo kokybę. Pagrindinis darbo rezultatas bus Regioninės energetikos strategijos, priemonių įgyvendinimas bei Baltijos šalių energetikos strategijų rinkinys.

Šių metų kovo 24–25 d. Vokietijoje, Wittenberge, vyko tarptautinio PEA projekto vykdytojų pradinis susitikimas – seminaras „Regionų energetikos strategijos ir investicijos – kaimo vietovių vystymo sėkmė“. Buvo pristatyti visi projekto vykdyme dalyvaujančių partnerių regionai ir aptartos jų vystymo galimybės. Lietuva pristatė Kauno ir Ignalinos atominės elektrinės regionus. Buvo aptarti oficialūs dokumentai: subsidijavimo sutartis, bendradarbiavimo susitarimas, vidinis projekto organizavimas, aptarti finansiniai klausimai, nustatyti kiti susitikimai ir darbų atlikimo terminai bei aptartas detalus darbo planas.

Lietuvos energetikos instituto uždaviniai vykdamas projektą yra dalyvauti rengiant regioninių energetikos strategijų bei veiksmų metodologiją, padėti šalių partneriams pritaikyti energijos taupymo priemonių įgyvendinimo patirtį, organizuoti švietimo ir mokymo kursus regionų bei savivaldybių visuomeninių pastatų valdytojams, susietus su efektyvaus energijos naudojimo strategijos uždaviniais, įsteigti įrangos tiekėjų, diegėjų, vartotojų pastatuose tinklą, perduoti sukauptą patirtį ir žinias kitiems regionams, savivaldybių bei vartotojų organizacijoms.

PEA projekto idėjoms ir ketinimams yra pritarusi Lietuvos Respublikos ūkio ministerija.

Dr. Vygandas GAIGALIS
Dr. Antanas MARKEVIČIUS